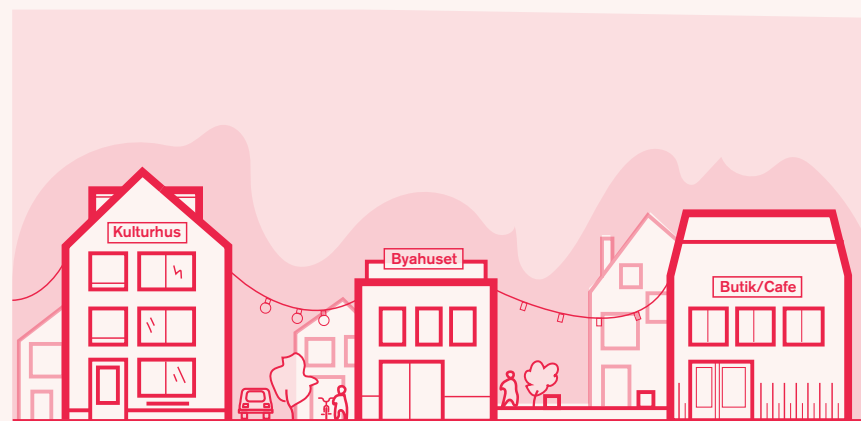

Förstudie Bymässa 2030

BILAGA: LANDSBYGDSUTVECKLING

Beställare:
Region Kronoberg

Arbetsgrupp:

Christel Gustafsson, Regional utvecklingsdirektör (RK)

Heidi Samuelsson, chef Hållbar tillväxt (RK)

Camilla Ottosson, Samhällsplanerare (RK)

Elsa Anderman, Verksamhetsutvecklare (RK)

Veronica Wiman, Utvecklingssamordnare (RK)

Kirsi Jarnerö, Forskare (RISE) och bitr processledare Smart Housing Småland

Referensgrupp:

Andreas Liljenrud (chef Verksamhetsstöd)

Annika Magnerot (chef Folkhälsa och social hållbarhet)

Cristina Haraldsson (chef Kompetens och lärande)

Lena Eriksson (ekonomichef)

Utförande konsult:

White arkitekter AB, genom:

Åsa Bjerndell, arkitekt och processledare

Anna Krook, hållbarhetsstrateg och uppdragsansvarig

Karl Landin, arkitekt och ansvarig för Whites utvecklingsområde Landsbygd

Josef Sjöberg, kulturgeograf och hållbarhetsstrateg

Gustav Fornwall, arkitekt

Mats Olsson, senior advisor

Juni 2020

REGION
KRONOBERG

white

BILAGA

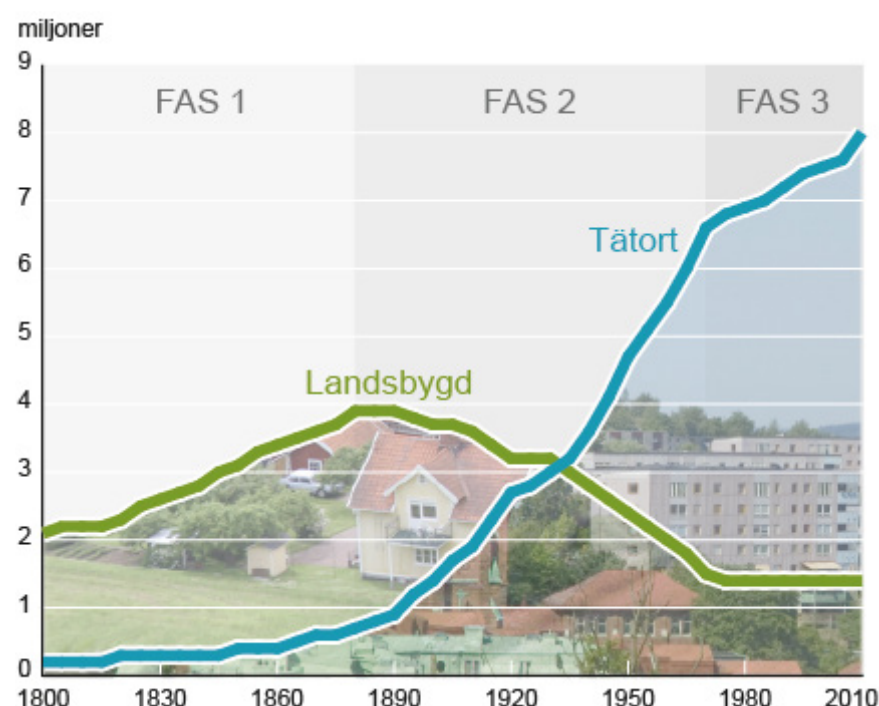
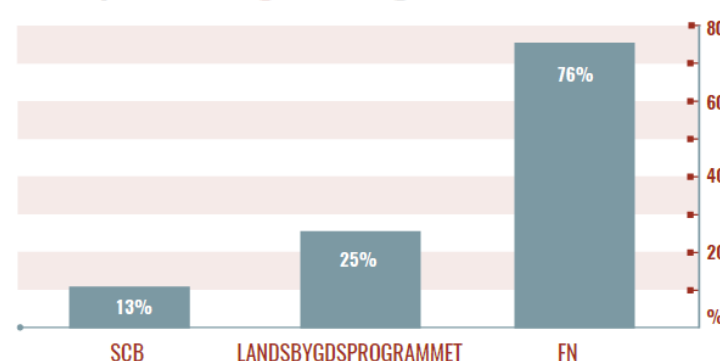
LANDSBYGDSUTVECKLING

Landsbygdsdefinitioner

- **Gleshet** i den byggda miljön, tillgång till service/arbetsmarknad
- Färre än 200 hus med ett **visst avstånd** sinsemellan. Mer än 45 min till närmsta ort med fler än 3000 invånare? Lokala eller internationella definitioner?
- OECD: 50% av Sveriges befolkning bor på landsbygden, SCB: 13%, FN: 75%.
- **Städerna växer inte längre i huvudsak på landsbygdens bekostnad.**

SCB: den egentliga urbana tillväxtfasen, från 15% till 80% mellan 1900-1970 (industrialisering, miljonprogram, flyttbidrag). Nu: stabiliseringsfasen. Folkomflyttning från land till stad är i stort avslutad. Landsbygdsbefolkningen räknat i absoluta tal minskar inte och urbaniseringsgrad har ökat från 81-85 % 1970-2010.

Andel av Sveriges befolkning som bor på **landsbygden** enligt olika definitioner.

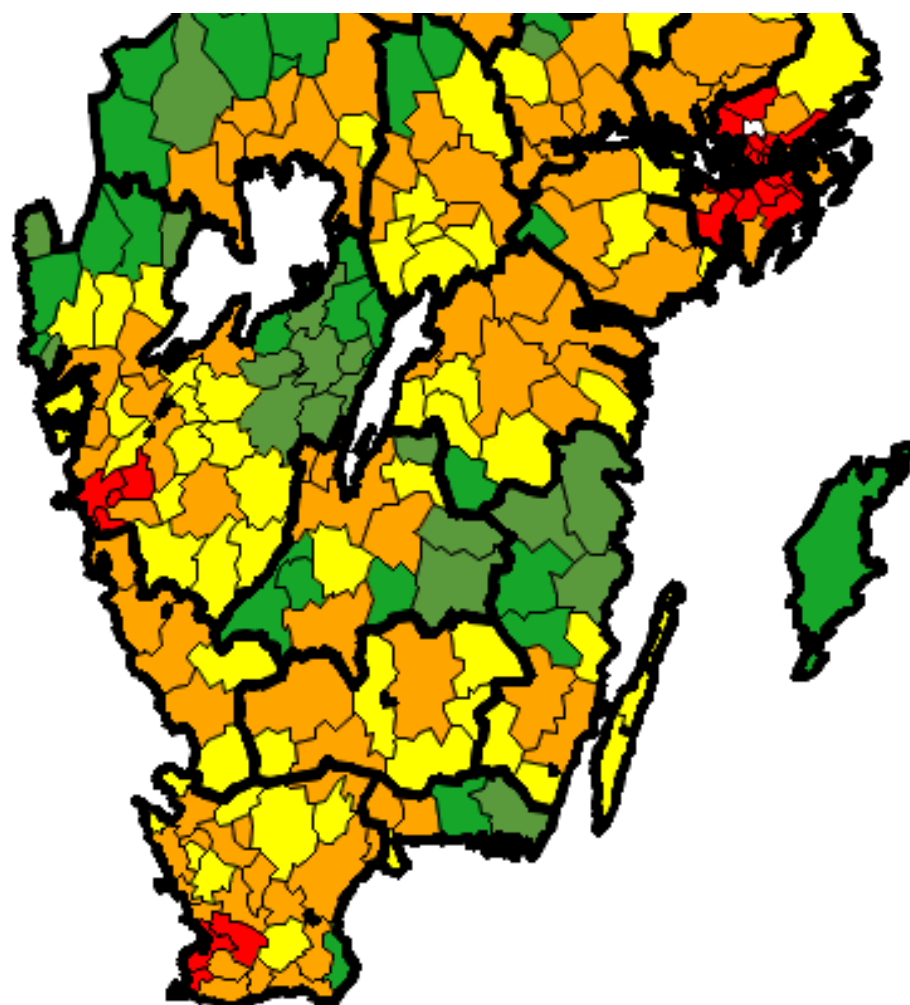
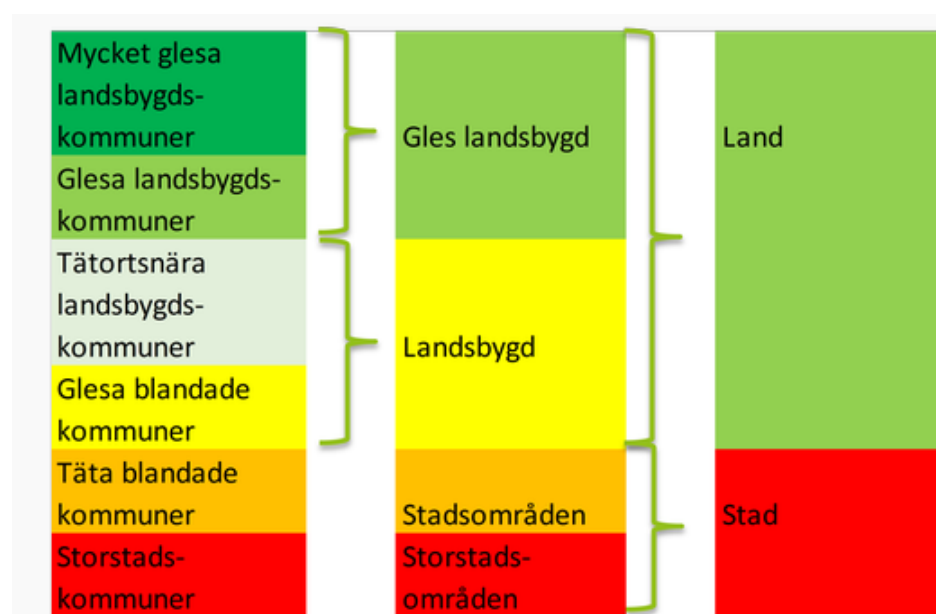
▪ Landsbygdens definition är under **ständig omförhandling**. I Sverige är det ofta kommunerna som får en klassificering enligt rådande täthetsideal.

▪ Tillväxtanalys/Jordbruksverket (2015): formell (?) kommunindelning. Kategoriserar kommuner utifrån

befolkningstäthet och närhet

till städer: Mycket glesa landsbygdskommuner, Glesa landsbygdskommuner, Tätortsnära landsbygdskommuner, Glesa blandade kommuner, Täta blandade kommuner, Storstadskommuner

”Mycket glesa landsbygdskommuner” – glest befolkade områden med minst 90 minuters genomsnittlig resväg till en ort med minst 50 000 invånare – till ”orstadskommuner” där mindre än 20 procent av befolkningen bor glest och de angränsande kommunerna har en samlad folkmängd på minst 500 000 invånare.

Regeringen: "Hela Sverige ska växa"

- "För att Sverige ska hålla ihop måste klyftan mellan stad och land slutas, men även klyftorna inom städerna." **Regeringen vill att hela landet ska inte bara leva utan också växa – möjligheterna att bo och verka i hela landet ska förbättras.**
- "Såväl landsbygd och glesbygd som städer ska utvecklas så att hela den potential som finns i Sverige också utnyttjas." **Receptet är ökad statlig närvaro, bättre tillgång till service, väl fungerande infrastruktur och stärkt livsmedelsproduktion.**
- **"Fler bostäder i hela landet"**
- **"Bättre infrastruktur"** – ökat järnvägsunderhåll. 5,45 miljarder kronor i bredbandsstöd.
- **"Växande och innovativa företag i hela landet"**
- **"Särskilt stöd till butiker"** – driftstöd till dagligvarubutiker **i särskilt sårbar och utsatt glesbygd**. 70 miljoner kronor. År 2018 beviljades driftstöd till ca 270 butiker.

ÅTGÄRDER UNDER FÖREGÅENDE MANDATPERIOD

- **"Tillskott till kommuner"** – förutom den generella satsningen på kommunsektorn med 10 miljarder från och med 2017 har regeringen bland annat satsat på att **stärka kommuner och områden med socioekonomiska eller demografiska och geografiska utmaningar**. 0,57 miljarder kronor för tre satsningar på att stärka sådana kommuner och områden.
- **"Statlig närvaro i hela landet"** – 21 beslut om att **omlokalisera hela eller delar av myndigheter** från Stockholm. Statens servicecenter - en samlad organisation där Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten ingår. 10 nya servicekontor på uppdrag av regeringen ibland annat Kramfors, Jokkmokk och Vimmerby.

ÅTGÄRDER I BUDGETEN FÖR 2020

"Mer stöd till kommuner" – det generella statsbidraget ökas med 5 miljarder medel avsätts också för att förbättra förutsättningarna för de kommuner som tagit emot ett stort antal **nyanlända**. Regeringen fortsätter även att avsätta medel för kommuner och områden med **socioekonomiska utmaningar**.

"Fler servicekontor" – regeringen tillför 54 miljoner kronor 2020 för att öppna fler servicekontor.

"Fler bostäder i hela landet" – förändra det investeringsstöd för hyresrätter och studentbostäder som infördes 2016 så att det blir effektivare och mer ändamålsenligt.

"Förbättrad infrastruktur och järnvägstrafik" – ytterligare 150 miljoner kronor för att underlätta och öka tempot i utbyggnaden av **bredband**. Fortsatt satsning på **nattågstrafik till norra Sverige**. Satsningen på **järnvägsunderhåll i landsbygd** förlängs och utökas till 100 miljoner kronor per år 2020–2022.

"Skattesänkningar för boende i vissa glest befolkade områden" – som en del av den gröna skatteväxlingen kommer regeringen under 2020 att föreslå en skattereduktion riktad till boende i vissa glest befolkade kommuner i framför allt Norrland och nordvästra Svealand.

"Förstärkt livsmedelsstrategi" – **bondepaket**: satsa ytterligare 191 miljoner kronor under 2020 samt 72 miljoner kronor årligen under 2021–2025.

"Fortsatt stöd till butiker" – för att **bibehålla närheten till affärer** i glesbygd föreslår regeringen att dagligvaru-butiker får fortsatt särskilt driftstöd och att stödet ska uppgå till 70 miljoner kronor årligen även 2020–2022.

Definitioner: stad och land, byar och identitet

RURAL MORFOLOGI

- **"Landsbygd"** är det som inte är stad.
- **By**: ingen formell definition, men historiskt kopplat till det gemensamma, som en samhällighet med gemensamt ägande och brukande av viss mark eller skog – så kallad allmänning. Ett öppet och positivt laddat begrepp.
- Varför pratar vi egentligen om **stad och land**? Det är väl om **landsbygdens eget existensberättigande** vi vill tala, utan att nödvändigtvis fästa en relation till staden vid dess existens?

URBAN NORM

- **Skillnader mellan stad och land** blir en allt större del av debatten. Ökade skillnader socialt, ekonomiskt och kanske framförallt politiskt. Ska vi på allvar jobba med social hållbarhet på nationell nivå måste kunna mer om landsbygdens planeringsförutsättningar.
- Det **urbana idealet** har präglat hela det moderna samhällsbygget. Landet är det andra, det som inte ingått i framtidens urbana visioner.

- Definitionerna av glesbygd och tätort är resultat av en nordisk utredning från slutet av 40-talet (Enequist, 1951). **Allt som blev över när tätorterna identifierades definierades som glesbygd.**

MEDIEBILDEN OCH SJÄLVBILDEN

- **Idyll eller misär?** Konstruktionen av landsbygden som livsmiljö beskrivs som antingen en **rural idyll** eller som det motsatta, en plats kännetecknad av **stagnation, konservatism och bakåtsträvande**
- Novus/SOM-institutet: **35% anser sig bo på landet** eller i en mindre tätort när de själva får definiera sin bostadsort.
- Urbana personer behöver inte "förklara" sitt agerande, medan män och kvinnor på landsbygden i högre grad både förväntas **förklara och försvara sig**. En sådan rumsdeterministisk norm bidrar till synen på var man kan finna "ett gott liv" liksom synen på sig själv – om man är en person som bidrar till samhällsutvecklingen eller inte.